

EVROPSKÝ PARLAMENT

2004



2009

Dokument ze zasedání

KONEČNÉ ZNĚNÍ
A6-0065/2006

20. 3. 2006

ZPRÁVA

o zprávě Komise o politice v oblasti hospodářské soutěže 2004
(2005/2209(INI))

Hospodářský a měnový výbor

Zpravodaj: Alain Lipietz

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	7
POSTUP.....	11

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o zprávě Komise o politice hospodářské soutěže 2004 (2005/2209(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na zprávu Komise o politice v oblasti hospodářské soutěže 2004(SEK(2005)0805),
- s ohledem na závěry zasedání předsednictví Evropské rady v Lisabonu ve dnech 23. a 24. března 2000, Evropské rady v Göteborgu ve dnech 15. a 16. června 2001, Evropské rady v Laekenu ve dnech 14. a 15. prosince 2001, Evropské rady v Barceloně ve dnech 15. a 16. března 2002 a Evropské rady v Bruselu ve dnech 20. a 21. března 2003, 25. a 26. března 2004 a 22. a 23. března 2005,
- s ohledem na zprávu z listopadu 2004 s názvem „Tváří v tvář výzvě – Lisabonská strategie pro růst a zaměstnanost“ skupiny na vysoké úrovni o Lisabonské strategii, které předsedá pan Wim Kok,
- s ohledem na nařízení Rady č. 1/2003 ze dne 16. prosince 2002 o provádění pravidel hospodářské soutěže stanovených v člancích 81 a 82 Smlouvy¹ a na nařízení (ES) č. 773/2004 Komise ze dne 7. dubna 2004 o postupech zavedených Komisí na základě použití článků 81 a 82 Smlouvy o ES²,
- s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků³,
- s ohledem na nařízení Komise (ES) č. 794/2004 ze dne 21. dubna 2004 o provádění nařízení Rady (ES) č. 659/1999, kterým se stanoví prováděcí postupy k článku 93 Smlouvy o ES⁴, s ohledem na nařízení Komise (ES) č. 364/2004 ze dne 25. února 2004, kterým se mění nařízení (ES) č. 70/2001, pokud jde o rozšíření rozsahu působnosti na pomoc v oblasti výzkumu a rozvoje⁵, a s ohledem na nařízení Komise (ES) č. 363/2004 ze dne 25. února 2004, kterým se mění nařízení (ES) č. 68/2001 o použití článků 87 a 88 Smlouvy o ES na podpory na vzdělávání⁶,
- s ohledem na sdělení Komise s názvem „Pokyny společenství pro státní podporu na záchranu a restrukturalizaci podniků v obtížích“⁷,
- s ohledem na judikaturu Soudního dvora Evropských společenství týkající se služeb

¹ Úř. věst.L 1, 4.1.2003, s. 1.

² Úř. věst. L 123, 27.4.2004, s. 18.

³ Úř. věst.L 24, 29.1.2004, s. 1.

⁴ Úř. věst.L 140, 30.4.2004, s. 1.

⁵ Úř. věst.L 63, 28.2.2004, s. 22.

⁶ Úř. věst.L 63, 28.2.2004, s. 20.

⁷ Úř. věst.C 244, 1.10.2004, s. 2.

obecného zájmu, a zejména rozsudek Altmark¹,

- s ohledem na článek 45 a čl. 112 odst. 2 jednacího řádu,
 - s ohledem na zprávu Hospodářského a měnového výboru (A6-0065/2006),
1. vítá skutečnost, že ode dne 1. května 2004 byla politika hospodářské soutěže Společenství rozšířena na deset nových členských států, jejichž státní orgány hospodářské soutěže se přidaly k Evropské síti hospodářské soutěže (ECN) s cílem začlenit se do EU;
 2. nadále zastává názor, že aktivnější a rostoucí úloha Parlamentu ve vývoji politiky hospodářské soutěže může přinést větší transparentnost a legitimitu, a znovu připomíná snahu Parlamentu v souvislosti s přiznáváním spolurozhodovacích pravomocí;
 3. podporuje celkovou politiku EU hospodářské soutěže a vyslovuje uznání za modernizující reformu, kterou Komise vykonala v oblasti hospodářské soutěže.
 4. naléhavě trvá na urychlené realizaci poslední části modernizace politiky v oblasti hospodářské soutěže, a to ohledně úpravy článku 82 Smlouvy o ES o zákazu zneužívání dominantního postavení; zdůrazňuje, že je nutné brát při tom v úvahu dynamiku stále se globalizujících trhů;
 5. je potěšen skutečností, že rozsudky Soudního dvora Evropských společenství nyní méně často zpochybňují rozhodnutí Komise v oblasti hospodářské soutěže, vyjadřuje však politování nad tím, že i nadále existují značné rozdíly v tom, jak Komise zamýšlí převést v praxi test „Altmark“; vyzývá Komisi, aby vydala jasné a přesné vysvětlující oznámení o čtvrtém kritériu stanoveném v rozsudku Altmark;
 6. vyjadřuje politování nad tím, že zpráva o hospodářské soutěži 2004 nevěnuje zvláštní kapitolu diskusi o službách obecného zájmu, jak tomu bylo od zprávy z roku 2001, a naléhavě vyzývá Komisi, aby tento způsob obnovila ve svých budoucích zprávách;
 7. vítá modernizační balíček Komise, její nový systém na všeobecné osvobození dohod o přenosu technologie a pokrok dosažený v rozlišování mezi dostupnými a nedostupnými dokumenty a ve stanovení norem o zacházení s důvěrnými informacemi v rámci postupů;
 8. poukazuje na skutečnost, že Komise prověřila v roce 2004 některé velmi důležité oblasti, jako jsou širokopásmové internetové služby, roaming mezinárodních mobilních hovorů a telekomunikací obecně a naléhavě ji vyzývá, aby pozorně sledovala vývoj těchto odvětví s cílem podpořit hospodářskou soutěž v oblastech, které jsou tak důležité pro rozvoj informační společnosti;
 9. vyzývá Komisi, aby podrobně přezkoumala a analyzovala problémy související s kolektivním vyjednáváním v citlivých odvětvích hospodářství, jako je zemědělství, obzvláště v souvislosti se vztahy mezi malými a středními výrobci nebo sdruženími výrobců na jedné straně a velkými zpracovatelskými nebo komerčními společnostmi na druhé straně ;

¹ Případ C-280/00, Altmark Trans et Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark, Sbirka 2003, s. I-7747.

10. blahopřeje Komisi k jejímu pevnému a profesionálnímu přístupu v boji proti zneužívání dominantního postavení a vítá konzultace Komise o účinnějším provádění článku 82;
11. naléhavě vyzývá Komisi aby přijala opatření na optimalizaci výměny informací mezi národními orgány zodpovědnými za oblast hospodářské soutěže v rámci evropské sítě hospodářské soutěže a aby zvýšila kvalitu těchto informací, aby tak byla zaručena jednotna při provádění politiky hospodářské soutěže ES;
12. naléhavě vyzývá Komisi, aby vyvinula úsilí na podporu uplatňování korektních pravidel v oblasti hospodářské soutěže ve všech členských státech a aby včas zasáhla, tam kde nejsou pravidla hospodářské soutěže uplatňována dostatečně, nebo se uplatňují diskriminačním způsobem;
13. poukazuje na to, že účinná politika hospodářské soutěže musí mít neustále na zřeteli zájmy spotřebitele a nesmí se stát nástrojem k narušování trhu;
14. pobízí Komisi k tomu, aby vyjasnila někdy nejasné vztahy mezi národními orgány pro hospodářskou soutěž a „národními šampióny“ tak, aby vyvrátila všechna podezření z napomáhání trestnému činu a zachovala zájem spotřebitelů; sdělovací prostředky (například od začátku roku 2005 odhalily skryté dohody mezi třemi hlavními operátory mobilních telefonů ve Francii); připouští, že pro posouzení účinnosti reformy, jejichž cílem je přenést uplatňování práva hospodářské soutěže ES na národní úroveň, chybí dostatečný odstup;
15. blahopřeje Komisi k tomu, že ostražitě nakládá s případy regulace slučování a získávání, jež by mohly mít za následek posílení dominantních postavení;
16. vyjadřuje své znepokojení nad tím, že se stále nedaří úplné liberalizace na trzích EU s plynem a elektřinou a vítá skutečnost, že Komise zahájila odvětvový průzkum zaměřený na fungování vnitřního trhu v oblasti plynu a elektřiny;
17. vítá skutečnost, že Komise zahájila odvětvový průzkum v souvislosti s bankovními platebními systémy a podnikovým pojištěním, ale naléhavě vyzývá, aby se průzkum prováděl tak, že poskytne přiměřený čas na zpracování úplných a důkladných odpovědí Komisi;
18. navrhuje aby se hospodářská soutěž, v případě sítě hlavních veřejných služeb, řídila přísnými povinnostmi veřejné služby, aby se zajistily nutné investice a zabránilo se vzniku nových monopolů;
19. uznává, že účinná politika hospodářské soutěže je důležitým příspěvkem ke splnění lisabonské strategie;
20. vítá kritéria Komise, která jsou příznivá životnímu prostředí, použítá při schvalování několika systémů pomoci životnímu prostředí včetně těch, která se týkají železniční dopravy a naléhavě žádá, Komisi aby dále rozvíjela podmínky transparentnosti pro tyto systémy, aby tak mohly sloužit jako precedens pro jiné regiony a členské státy;
21. vyzývá Komisi, aby obhajovala svou doktrínu boje proti monopolům a nezákonným

dohodám a doktrínu uváženého odůvodnění státní pomoci v příštích jednáních o organizaci mezinárodního obchodu; taktéž naléhá na Komisi aby prostřednictvím nástrojů multilaterálního nebo bilaterálního charakteru prosazovala mezinárodní spolupráci v oblasti hospodářské soutěže a aby povzbuzovala vznikající a rozvojové země ve stále větším zapojování se do této spolupráce.

22. podtrhuje důležitost informací povzbuzujících spotřebitele, upozorňuje na stěžejní úlohu informování spotřebitele při zabezpečování toho, aby existovala opravdová kultura hospodářské soutěže a poukazuje na potřebu zvážení soukromého odškodného na úrovni Společenství v případech jednání v rozporu s pravidly hospodářské soutěže;
23. znovu zdůrazňuje svojí podporu aktivnější role Parlamentu v rozvoji politiky hospodářské soutěže rozšířením spolurozhodovacích pravomocí Parlamentu;
24. vyzývá Komisi, aby pokračovala v revizi činnosti soudního systému ve vztahu k případům z oblasti hospodářské soutěže, s cílem zdokonalit rychlost dostupu k justici a s cílem zvýšit na nejvyšší míru zkušenost a odbornost soudního jednání v případech z oblasti hospodářské soutěže;
25. vyzývá Komisi aby stavěla na určení styčného úředníka pro spotřebitele (Consumer Liaison Officer), aby se rozvíjel bližší dialog a zapojení mezi Komisí a spotřebiteli;
26. je přesvědčen, že účinné uplatňování politiky hospodářské soutěže je stěžejním nástrojem k dosažení efektivní struktury trhu, která působí v zájmu spotřebitelů a má pozitivní a značný dopad na každodenní život spotřebitelů; přeje si zdůraznit, že bližší sjednocení vnitřního trhu někdy umožňuje přirozenější rozbor stavu hospodářské soutěže raději na celém vnitřním trhu než na jednotlivých částečných trzích; a vyzývá Komisi, aby v takových případech vydávala jasnější pokyny pro svojí interpretaci „trhu“;
27. vítá pozitivní reakci Komise na doporučení Parlamentu týkající se dalšího vývoje Evropských dnů hospodářské soutěže, včetně začlenění organizací spotřebitelů a národních medií do plánovacího procesu Evropských dnů hospodářské soutěže;
28. vítá stálý závazek Komise k Mezinárodní síti hospodářské soutěže, zvláště ohledně pomoci Číně ve vývoji jejího návrhu protimonopolního zákona;
29. vítá nepřetržitý pokrok, který zaznamenávají nové členské státy dělají, při rychlém přizpůsobování se ES kontrole fúzí, pravidlům hospodářské soutěže, a zvláště regulaci státní podpory a naléhavě žádá Komisi, aby soustavně pokračovala v postupu technické podpory a spolupráce;
30. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě a Komisi.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

1. Traits généraux du rapport

L'année 2004 est la première année de l'application des réformes de 2002 et 2003 sur le contrôle des concentrations, ententes et aides d'Etat, visant à reporter vers l'échelon national l'examen de nombreuses affaires qui encombraient la Direction de la concurrence, sans avoir véritablement de portée européenne. À ce titre, le rapport prend un aspect assez technique (et fort instructif): chapitre par chapitre, le nouveau cadre réglementaire est rappelé; suivent l'analyse des principales affaires, et quelques jugements de la Cour de justice faisant ainsi évoluer la jurisprudence.

On peut regretter que les analyses de fond qui faisaient le charme des rapports rédigés sous la responsabilité du Commissaire Monti soient absentes. Par ailleurs, et comme souvent, les références à d'éventuelles vérifications empiriques des effets prêtés à la politique de la concurrence sont désespérément absentes.

Ainsi, il est réaffirmé que le but de la politique de la concurrence est d'assurer une concurrence non faussée et relativement vive, censée servir les consommateurs, en réduisant les marges excessives (abus de position dominante) et en suscitant une émulation technologique. Cette argumentation est frappée au coin du bon sens. Toutefois, comme le rapport le remarque en passant, il existe des "faillites du marché". Ces faillites ne sont pas détaillées et la réflexion sur ces faillites ne contribue donc pas à l'ajustement de la politique de la concurrence. C'est regrettable.

Un examen du volume relatif des différentes parties du rapport montre que la politique de la concurrence, c'est d'abord la lutte contre les accords clandestins et contre les concentrations qui pourraient entraîner des abus de position dominante. Le contrôle des aides d'Etat n'occupe qu'une place relativement restreinte. On constate par ailleurs que le nombre de cas où la juridiction de Luxembourg invalide une décision de la Commission est en diminution. Il semble que la pratique de celle-ci et la jurisprudence se soient finalement alignées, après les discordances des années écoulées qui ont abouti notamment à l'arrêt Altmark.

2. La lutte contre les ententes et abus de position dominante

Il convient de féliciter la Commission pour le courage et l'acharnement avec lequel elle lutte contre les abus des monopoles. Quelques exemples significatifs sont détaillés, notamment la condamnation de Microsoft. Toutefois, les appels sont encore en cours, affaire à suivre.

Un chapitre est consacré à la mise en place du "Réseau européen de la concurrence", forme de coopération entre les instances nationales de contrôle de la concurrence. Il est encore beaucoup trop tôt pour vérifier l'efficacité de ce système. Le risque évident est la complicité (même inconsciente) entre les autorités nationales et leurs "champions" nationaux. L'exemple de l'accord entre les trois grands opérateurs de téléphonie mobile français (dont l'opérateur historique France Telecom, et sa filiale Orange), accord clandestin qui n'a été révélé par la presse qu'en 2005, montre qu'il n'est pas forcément prudent de confier ce genre de surveillance aux autorités nationales.

La décentralisation de la politique de la concurrence n'est donc pas sans risque. Il convient de

réfléchir à la mise en place d'un "contrôleur (européen) des contrôleurs (nationaux)".

3. La surveillance des concentrations

Là encore, il faut féliciter la Commission pour la vigilance dont elle a fait preuve en général. L'exemple de la fusion des principales entreprises d'édition et de distribution des livres français est particulièrement éclairant.

Toutefois, on ne saurait trop encourager la Commission à lancer de véritables études sur l'effet réel de cette politique de "concurrence maintenue". Peut-on véritablement prouver que la concurrence fait baisser les prix? L'idée intuitive est que, si l'offre est bien là, alors, la concurrence, en comprimant les marges et en stimulant la recherche, aboutit à un plus grand pouvoir d'achat dans la branche considérée pour le consommateur, à une croissance de cette branche et même de l'emploi dans cette branche.

Mais un autre enchaînement est tout à fait possible: en situation d'oligopole, aucun concurrent n'a intérêt à augmenter l'offre, car il y a plus à gagner grâce à la hausse des prix en cas de pénurie. On peut se demander si cet enchaînement n'a pas triomphé dans le cas de la dérégulation des grands services publics en réseaux. La Commission s'acharne avec raison à empêcher que des monopoles privés ne se reforment pas sur le cadavre des anciens monopoles publics (cas de l'électricité et du gaz portugais), mais au moins les grandes entreprises nationales d'autrefois, investies de missions de services publics, veillaient à anticiper la croissance de la demande par des investissements correspondants. Il semble que sur le marché de l'électricité, ce ne soit plus le cas.

4. Le cas Rhodia

Cette affaire entache la réputation de rigueur de la Commission en matière de fusion. Elle a fait l'objet d'une décision rectificative (cas unique sur 3000!) en janvier 2004. Elle modifie la décision 1378 d'août 1999 autorisant la fusion de Rhône-Poulenc et Hoeschst en échange de la cession de Rhodia, laquelle était parallèlement autorisée à absorber Albright & Wilson (décision 1517). Cette rectification ne fait pas l'objet d'une analyse rétrospective, pire : les décisions 1378 et 1517 ont disparus du site pendant la rédaction de ce rapport, entravant le travail parlementaire !

Or, l'action Rhodia, après un bond provoqué par l'absorption de A & W, n'a cessé de s'effondrer, ruinant actionnaires et salariés. Il semble que Rhône-Poulenc ait chargé Rhodia de tous les passifs cachés dans A & W ou résultant des délits écologiques tels que Cubatao et Silver Bow. Et la Commission n'a pas exercé sur ce point le devoir de contrôle résultant de la décision initiale 1378.

Devant ces anomalies, le Parlement devrait décider d'une Commission d'enquête sur la manière dont la Commission a pris et géré les décisions 1378 et 1517.

5. Le contrôle des aides d'Etat

Le chapitre est marqué par une divergence entre d'une part l'appel proclamé à concentrer les efforts des aides d'Etat sur les aides horizontales visant à promouvoir la stratégie de Lisbonne, et d'autre part le caractère strictement legaliste de la gestion du problème, dorénavant balisée par l'arrêt Altmark, et, depuis juillet 2005, par les nouvelles décisions réglementaires de la Commission qui en découle.

Les budgets publics étant limités, il faut effectivement concentrer l'effort sur le soutien à la stratégie de Lisbonne. Encore faudrait-il la considérer dans son ensemble: promouvoir l'économie de la connaissance, veiller à l'intégration sociale et territoriale, protéger l'environnement.

Si le premier objectif (une économie de la connaissance) semble bel et bien avoir inspiré la bienveillance de la Commission à l'égard des aides publiques à la recherche et à la formation, les considérations d'intégration sociale et territoriale ou de défense de l'environnement ne font pas l'objet d'un traitement systématique. Or, si l'on s'intéresse par exemple à ce troisième axe, on ne peut que regretter un certain éclectisme de la Commission.

Ainsi, elle note d'abord, très correctement, que les aides d'Etat à la renaissance du transport ferroviaire doivent être encouragées parce qu'elles sont dans l'axe de la politique de lutte contre le changement climatique. Mais, quelques pages plus loin, on est un peu surpris (affaire Ryanair-Charleroi) de voir la Direction de la concurrence encourager le développement des aéroports régionaux... par des subventions (qui faussent la concurrence entre villes et entre compagnies) aux compagnies aériennes low-cost, beaucoup plus productrices de gaz à effet de serre que le train!

De même, dans le domaine de la production d'énergie, on ignore l'objectif de protection de l'environnement, alors que c'est un critère important pour la Banque Européenne d'Investissement.

Un sous-chapitre spécial est consacré aux aides d'Etat à la restructuration et au sauvetage des entreprises. Ce chapitre suscite dans l'opinion publique le plus de réticences. Les salariés et les régions concernés perçoivent souvent les objections de la Commission comme une manœuvre bureaucratique tombée du ciel qui compromet la sortie d'une situation dramatique. Il est impératif que la Commission apprenne à dialoguer sur ce point, d'abord en expliquant que l'essentiel de son travail est la lutte contre les monopoles, mais aussi en montrant qu'elle sait prendre en considération le point de vue humain. Aider une entreprise à survivre est évidemment faire du tort à ses concurrentes, mais on aimerait au moins quelques appréciations sur l'effet qu'aurait, dans certains secteurs déjà concentrés, l'effondrement de l'une des rares entreprises. Ainsi, outre les effets sur l'emploi, la disparition d'Alstom aurait gravement accru la concentration du secteur.

Inversement, les critères permettant d'exiger le remboursement des aides publiques mal utilisées gagneraient à être précisés. Ces aides publiques visent un bénéfice collectif. La Commission est vigilante sur la légitimation des aides, au moment où elles sont accordées. Elle l'est beaucoup moins à propos de l'usage de ces aides, une fois accordées. Ainsi, il est clair que les compétences et les moyens de production d'Alstom dans des domaines importants, en particulier la production d'énergie et de moyens transports propres, étaient entrés en considération dans la décision de la sauver. Or, après ce sauvetage, Alstom revendait, sans que la Commission ne le lui ait demandé, ses centres de recherche sur la production d'énergie propre! L'affaire vint jusqu'en plénière du Parlement européen (23 septembre 2003). Le Commissaire Verheugen regretta à cette occasion qu'aucune législation européenne ne puisse empêcher de telles pratiques.

Il est temps d'y songer, et de fixer une doctrine : qui est en charge de vérifier que les entreprises accomplissent bien leur mission de service public, et qui peut décider de sanctions contre des entreprises utilisant des aides pour accroître leurs profits plutôt que pour servir le

public.

POSTUP

Název	Zpráva o politice hospodářské soutěže 2004		
Číslo postupu	2005/2209(INI)		
Příslušný výbor Datum, kdy bylo na zasedání oznámeno udělení svolení	ECON 17.11.2005		
Výbory požádané o stanovisko Datum oznámení na zasedání	EMPL 17.11.2005	ITRE 17.11.2005	IMCO 17.11.2005
Nezaujaté stanovisko Datum rozhodnutí	EMPL 12.7.2005	ITRE 23.11.2005	IMCO 30.1.2006
Užší spolupráce Datum oznámení na zasedání			
Jiný(é) návrhy usnesení začleněný(é) do zprávy			
Zpravodaj Datum jmenování	Alain Lipietz 4.7.2005		
Předchozí zpravodajo(é)			
Projednáni ve výboru	14.11.2005	23.1.2006	13.2.2006
Datum přijetí	13.3.2006		
Výsledek závěrečného hlasování	pro:	18	
	proti:	2	
	zdrželi se:	13	
Členové přítomní při závěrečném hlasování	Zsolt László Becsey, Pervenche Berès, Pier Luigi Bersani, Sharon Bowles, Udo Bullmann, Ieke van den Burg, David Casa, Elisa Ferreira, José Manuel García-Margallo y Marfil, Jean-Paul Gauzès, Robert Goebbels, Gunnar Hökmark, Karsten Friedrich Hoppenstedt, Ian Hudghton, Othmar Karas, Wolf Klinz, Christoph Konrad, Kurt Joachim Lauk, Enrico Letta, Astrid Lulling, Joseph Muscat, Alexander Radwan, Bernhard Rapkay, Karin Riis-Jørgensen, Dariusz Rosati, Eoin Ryan, Antolín Sánchez Presedo, Peter Skinner, Margarita Starkevičiūtė.		
Náhradníci přítomní při závěrečném hlasování	Jan Andersson, Katerina Batzeli, Mia De Vits, Harald Ettl, Ona Juknevičienė, Werner Langen, Alain Lipietz, Jules Maaten, Diamanto Manolakou, Zbigniew Krzysztof Kuźmiuk, Charles Tannock, Corien Wortmann-Kool.		
Náhradníci (čl. 178 odst. 2) přítomní při závěrečném hlasování			
Datum předložení	20.3.2006		
Poznámky (údaje, které jsou k dispozici jen v jednom jazyce)			